

Tussen twee woestijnen

Jan Vercammen

bron

Jan Vercammen, *Tussen twee woestijnen*. Colibrant, Drongen 1958

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/verc002tuss01_01/colofon.php

© 2014 dbnl / erven Jan Vercammen

Ophelia

Ophelia, wit licht diep in het water
en de verrukkelijke wonde van uw mond.
Uw duistre woorden werden dierbaar later
wanneer ik plotseling hun zin verstond.

Gij ziet het licht niet, want uw open ogen
zijn afgesloten met de schaduw van de dood,
o duisternis in hun verzonken bogen.
Ik was het leven dat gij duizelig ontvloodt.

De tijd beweegt zich traag als vinnen
van zilvervissen en ontstellend bloot.
Ophelia, nog moet ik u beminnen,
wit licht, verlokking tot de dood.

Oponthoud

En verder ging het leven en wij maten
de tijd elk met zijn eigen hartslag. Is
het anders mogelijk onze beide harten
veilig te bergen in hun groot gemis?

Gij waart zo broos te raken.
Nu in de schaduw der herinnering,
zoals ik toen u vrij heb toegedronken,
hef ik de beker in de bleke schemering.

Dan gaan wij voort, elk zijn gekozen
wegen. Zeg vaarwel,
maar laat de zomerdromen
hun wisselspel.

Gij wist

Gij wist wat ik in elke zin verzwegg.
Gij hebt het kind stil op uw schoot genomen.
Ik wist waarom uw hoofd vooroverneeg,
waarom de stilte ruisend was als bomen

in zomerwind. Ik hoorde dat uw stem
daarover schoof als zilver over zijde.
Eén klank ontbrak en toch, wij hoorden hem
in ieder woord, niet meer ervan te scheiden.

Zoete-waters

De bomen leken van de regen: beuken, eiken
en berken, - en de lorken staan in oud geel goud.
O door de dennen weer de heuvelkam bereiken,
waar wij de paarden zagen draven door het woud.

Een parelhoen treedt traag en eenzaam over
de dode bladeren, diep-blauw van bleke zon.
Gelukkig in de bronzen sneeuw van berkenlover
breek ik mijn spiegelbeeld in een verborgen bron.

Ik hoor het ruisen van de druppel uit de kruinen.
Het waterhel en zacht geluid van een dor blad
dat langzaam liggen gaat in het matte diep-schuine
zonlicht, oud als de puinen van een gouden stad.

Vorbijgang

Wij kunnen nimmer beveiligd wezen
voor het verlangen dat niet in vervulling gaat,
er zullen altijd tekens zijn die wij niet lezen
uit elkanders handen en van elkaars gelaat.

Gij zult verheerlijkt zijn in elk ontwaken
wanneer gij na de droom de dag begroet
die helder van mijn lust is. Geen verzaken
zal ons verblinden in de geest of in het bloed.

Waarom met eeuwigheid seizoenen meten?
Iets is wat nimmer was en wat zal immer zijn:
hoe wij, twee mensen samen, niet meer weten
wat buiten ons nog wezen is of schijn.

De weg

Gij legt
uw hand
op mijn hand
aan het stuur.

Het najaar brandt
met zacht, koel vuur.

Gij houdt
mijn hand.
Onvatbaar
is het goud
van de kim,
maar wij weten
de weg die
we nimmer vergeten.

Achter de lichte
nevel wacht
gij
in de nacht.

Jeremia

‘Zeg niet: ik ben zo jong,
mijn woorden leg
ik op uw tong
en ik bereid uw weg.’

Waarom zijt gij gebleven
toen ik zo sprak?
Uw dag is afgedreven,
de nacht bedekt zijn wrak.

Verlangen

Het vreemde meisje
dat onder
de rode regenscher
de klopper

wonderlijk tegen
de deur had laten slaan
was in de zon
weggegaan

ver in de straat.
De linde begon te geuren,
een tak forsythia hing
voor mijn gelaat.

Mij bleef alleen
verlangen,
dat heimwee wordt
en weemoed blijft.

Bevrijding

Gij dooft de sterren in de vazen
voorzichtig met één vinger.
Gij blijft onzichtbaar. Toen wij lazen
in hun beelden hing er

nog de nevel der verwachting voor.
Gij spreekt wijl gij geruisloos in
onze afstand wijlt en een geboorte
zoekt, een vlekkeloos begin.

De sterren glijden
uit uw handen en gij lacht
bevrijd van uw verbeiden.
Alles is volbracht.

Hameln

Gij waart ver toen de wind,
waarin ik nog de kleine nood-
kreet vernam van het kind,
op de kim zijn vleugels sloot.

Nadien keerde de speel-
man alleen
uit de berg terug. Met hem deel-
de ik mijn wijn. Ook hij ging heen.

Later

De berg bloeit in rozen.
Eens zult gij verloren
langs de helling gaan
waar ik u bemin.
Daar ruisen de bomen
van de reine wind
en smilt de sneeuw op de twijgen
voor de bloesems, kind.

Religieus

De oude hangklok tikt.
Wat zullen wij God geven?
Want God die steeds beschikt
heeft ons elkaar gegeven.

De oude hangklok slaat.
Wat zullen wij God geven?
Maar God die niet bestaat
vraagt enkel dat wij leven.

Vaarwel

Voorzagen wij niet
deze grens?
Niemand is meer
dan mens.

Ik tast
naar uw hand, snel
en vast.
Vaarwel.

De ster

Gij bergt een ster
in uw gesloten handen.

Raak mij niet aan.

Er is bloed
aan de nagelmaan
van uw vinger. Wat doet
gij? Wat heb ik gedaan?

Les

Noem dit niet
stilte: weet,
gij hoort niet
meer. Heet

niet
duisternis het licht dat
gij niet ziet.
Vijfmaal een rozeblad

is nog geen roos.
Van een eindeloos alfabet
lispelt gij wezenloos:
iks upsilon zet.

Laat mij voorbijgaan

Laat mij voorbijgaan
met het leven.
Van scheiden staan
vele woorden geschreven.

Uw ogen schouwen
mijn afstand aan.

Gij legde uw oor
niet aan de snaren
die trilden vóór
zij door vingers waren
aangeraakt, noch aan
de sneeuw vóór zij betreden was.

Het vuur is uitgegaan
in zijn as.

Oud klinken
elkanders namen
in onze mond. Wij kunnen voortaan
geen nieuwe meer geven.

Laat mij voorbijgaan
met het leven.

Oriëntering

O mijn gebed
dat geen God hoort.
Ik ben gered
maar ik moet voort,

- of moet ik wederkeren
naar het getijde
dat van ontbering
roerloos ligt: de heide

van mijn verleden?
Daar was een pad
eeuwen geleden.

Middernacht

De klok slaat
einde en begin.
Gij staat
bij mij.

De vinnen van de vis in
het zachte water
bewegen niet meer.
Wordt het nog later?

Gij komt, gij legt
in het koud
licht van dit
vertrek uw warme schaduw over
mijn ogen.

Ik bid
dat deze tover
duren moge.

We bidden aan elkaar.
Als te Bethlehem
is de nacht klaar,
maar geen stem
wekt de tijd
en niemand wordt verwacht.

Zolang gij hier zijt
blijft het middernacht.

Moment

Gij treedt de kamer binnen
en ik verneem het ruisen van
de zee.

Om uw handen
de geur van
wilde kastanjes.

Op de grens van de nacht
staan wij verblind.

Intermezzo

Luw licht.
Eén onbestemd geluid
bereikt ons uit
de zon. Uw aangezicht
is afgewend.
Gij meet
ontwend
het leed
dat gij verwekt
door eigen leed. Wat dekt
nadien
uw zwijgen
zo zwaar?

Wacht gij misschien
op mijn gebaar?

Op onbewogen
water blijven
door uw ogen
drijven
incarnaat
bloemen van één seconde.

Wat baat
u, gewonde,
mijn woord?

Ik wacht.

Open de poort
van de nacht.

Voor de nacht

De mirre van uw schouders
geurt in mijn mond.
In mijn hand is het spoor
van een volkomen parabool
gebleven.

Het woord
van het leven
trilt op de boord
van kristal.

In uw kleed
ruist de val
nu gij nadertreedt,
schuw voor het licht.

Achter u geen spoor.

Ik wacht.

Antilopen
spreiden de nacht
over ons.
Ik zie Orion, de ster
en ver
hoor ik de herfst
met Mozart.

De tijd
vergaat.

Gij zijt
de maat.

Na de nacht

De lelie tederheid
bloeit aan uw mond.

Gij glijdt
één stond
door de blauwe as
van wat
de nacht was,
in het bleke bad
van de dageraad,
eer
ik uw gelaat
weer
herkennen kan.

De wind
streelt als
mijn vingers. Dan begint
het ruisen van de populier
als het fluisteren van
mijn woorden, schier
geen woorden blijvend.

Alleen mijn
tederheid weer, om
bij u te zijn
weerom.

Weemoed

Ik lijd
om u verlangen
naar de tijd
die door zijn gang en
eenzaamheid ver-
ijlde tot
schaduw van niets, ver
als een verlaten god.

Daar
wil ik u wedervinden,
niet waar
het blinde
lot nog waart.

Waarom
staart
gij verder?
Kom.

Diep in de avond

Zal slaap, dit schip,
na vele mijlen
de scherpe klip
der kaap omzeilen,

die mij bevrijdt
van deze dag
waarin de tijd
voor anker lag?

Niet vóór het schip
en niet vóór mij
ligt deze klip.
Zij ligt in mij.

Licht

Dit licht
is van oud tin.
Ik adem licht
de lucht zonder zonlicht in.

Arabesken van damast
bewegen onder uw huid,
nu gij roerloos-vast
ligt in de tijd.

Laat niet
mijn woorden bewegen
uw evenwicht. Het riet
ruist als rechte regen.

Wintermorgen

De dag wast traag
over de dode
sneeuw. Vandaag
kiemen de rode
bloemen voor
uw zomer diep
met de roos van ivoor
tegen de donkere iep.

Een merel vliegt voorbij.
Uw oogleden
blijven
toegegleden.

De vreemde

Welk is dit wezen
in uw blik?
Ik kan zijn naam niet lezen.
Een plotse snik
welt op in een vaarwel.

Ik spreid
er hard en snel
mijn glimlach over. Zijt
gij nog hier? Mijn gebaar
bereikt u niet.

Stilte

Mat is uw huid
als dit morgenlicht,
geheime bruid.

Uw mond is dicht
als deze stilte.

Dit langzaam uur
verwekt de kilte
van dovend vuur.

Vertwijfeling

Het moet goed zijn diep
in de duisternis
te slapen zoals ik sliep
vóór mijn ontvangenis.

De nacht is diep
waarin ik dalen
moet naar waar ik sliep,
toen de nachtegale
zwegen van ontbering.

Geen beeld, geen klank komt los.

Vóór alle lichten scheren
de vlerken van de albatros.

Witte nacht

Twee harde slagen.

Speelt de gamelan
te Soerabaja, klagende
in hun ban
de negers in Kentucky voort?

De nacht omprangt dit uur.
Ik voel mijn adem niet. Hoort
gij het ruisen van het vuur
der stilte, wijl
gij luistert of ik niet
uw droom ontwaar: een zeil
aanzwellend als een lied?

Hoeveel uren
gaan voorbij?
Hoeveel dagen
derven wij?

Confrontatie

Onder bogen rood
van rozen kwaamt gij
wit in dit gebied.

Nu heb ik aan uw schoot
mijn schuld ontdekt.

Bid
dat ik u bevrijde van de dood.

Afwezigheid

Is ginds de tijd
zo vreemd en traag?

Gij zijt
zo ver vandaag.

Die nacht stond uw profiel
naakt aan het raam
en viel
plots in de stilte uw naam

als een ster.

II

Zo vlekkeloos als deze maal
werd nooit de tijd volbracht
aan ons. Elk woord
ontbonden tot vokalen:
gelouterd voort
tot enkel ademen.

III

Nu kom ik in de stad waar
elke straat een schaduw is
en angstig elk gebaar
in deze duisternis.

Gij zijt
zo ver vandaag.

De tijd
is hier zo vreemd en traag.

Meer niet

Hoort gij niet,
hoe hol uw harde
woorden klinken in het gebied
van deze stilte, waar de flarden
van het verleden hangen
als vaandels in een zaal
en slangen
glijden over een vloer van staal?

Ik wil alleen nog vragen
dat gij zwijgen zoudt.

Meer niet. De dagen
zijn dor hout.

De nis

Ik weende niet.
Wanneer ik ween, hoe kil
de wind ook langs de wegen van verdriet
opsteekt, ziet gij geen traan, wellicht
een glimlach. Door de najaarsmorgenmist
dringt nauwelijks een kale berk, het licht
in een herinnering gotiek genist
met zuivere lijnen hoog en smal:

een waskaars die werd aangestoken
en opbrandt. Zie de val
der droppen wordt plots afgebroken.

Bruidskamer

Waar ik onder rozen
uw schoonheid vond
wordt het woord van de boze
vuur in zijn mond.

In de bruidskamer is licht
als een langzaam genezen
sinds uw aangezicht
daar ontlook: zo verrezen
mijn rode magnolia's.

De warmte is aan de deur
als blootsvoets waden door jong gras;
het wedervinden van uw geur
als in augustus zitten aan
het andantino van de vliet.

Hier wil mij niets ontgaan
zelfs wat de zinnen niet
bezielt, - sinds gij hier uit
het late najaar werdt geleid,
geheime zuiverlichte bruid,
die tijd teelt uit de tijd.

Niet in een lied

Zo mond aan mond
gedrukt vermag ik u de zin,
de grond van ons verbond
te zeggen, dat ik u bemin.

Maar zingen niet. Ik zing
van wat voorbijgaat in het leven
en de seizoenen. Ik dring
tot krachten door die 't zweven

van deze werelden bepalen.
Gij roept, gij fluistert of gij zwijgt,
doch hier vallen als kralen
in uw handen dag en nacht, verkrijgt

hun wenteling vast evenwicht,
oorspronkelijke regelmaat.
Ik leef onder uw aangezicht
in een verrukkelijke staat

van gratie. Schiept gij niet het licht
en scheidde watervlak en grond,
opdat ik beider soortelijk gewicht
vermag te kennen elke stond,

de kiemkracht van het zaad
en ebbe en vloed?
Niet de zevende dageraad,
elke avondval erkent gij: het is goed.

Inzicht

Zo lagen nooit
uw armen om mijn hals
en zo verarmd, zo berooid
was ik nog nimmer als
toen ik voelde van u te verstaan,

dat ik niet moet ademen,
niet over de koude aarde moet gaan,
mij niet moet warmen aan zonnestralen,
en vrezende niet de vreemde dieren
en de duisternis;
mij niet moet laven aan de wijn
en niet oogsten het rijpe koren,

dat ik enkel u moet behoren
om mens voor een mens te zijn.

Vertrouwen

Dit is de laatste sneeuw. April gedijt.
Met Mozart treed ik deze kamer binnen
die gij verlaten hebt. Hem is de tijd
genadig immers die van zijn beminnen

vervuld is, die vergaat gelijk een droom
in duisternis. Toch zal uw wederkeren
nog een vervulling zijn: de metronoom
valt langzaam stil, de geur van coniferen

in voorjaarslicht verspreidt zich in de wind.
Dan zult gij komen. Eer de blinde linden
gaan geuren komt gij met het blijde kind
in uwe schoot dat we in elkaar beminden.

Egyptisch geluk

Het was een bovenal gelukkig kind.
We hadden het gedoopt
uit de palmen van onze handen, verblind
van Egyptisch geluk: tussen twee
woestijnen voert de Nijl langs het huis
het middaggoud naar de zee
van nirwanaans geruis.